

Bölüm 4

LÜBNAN'IN TARİHİ KORKULARI VE MÜLTECİLER

Dilek CANYURT¹

GİRİŞ

2011 yılında Suriye'de meydana gelen iç savaşın ardından, Suriye'nin bütün sınır komşularında olduğu gibi Lübnan da büyük miktarlarda Suriyeli mülteci akını ile karşı karşıya kalmıştır. Ülkede, mültecilerden kaynaklı ülkenin ekonomisini, sağlık sistemini, eğitim sistemini ve elektrik, altyapı gibi diğer yapısal sistemlerini ve sosyal ve siyasal sistemini etkileyen zorluklar bulunmaktadır. Bu zorlukların bir kısmı ise Lübnan'ın kendi iç dinamiklerinden ve tarihi süreçlerden kaynaklıdır. Dahası sosyal ve siyasal olarak uzun vadeli ve yıkıcı etkileri olabilecek etkenler mevcuttur. Bu nedenle Lübnan'daki Suriyeli mülteciler ve bunların toplum içerisindeki varlığı değerlendirilirken ülkenin tarihsel ve sosyal dinamikleri göz önünde bulundurulmak zorundadır (Özdemirci, 2014). Hali hazırda Lübnan'ın zayıf siyasal sistemi ve zaman zaman birbirleriyle çatışan etnik ve dini gruplardan oluşan karmaşık sosyal yapısı ve bu yapıyı bir arada tutabilecek güçlü bir devlet yapısından yoksunluğu (Köse ve diğerleri, 2006: 1), ülkenin tarihsel arka planına bakıldığında anlaşılacağından, ülkenin tarihi arka planına olabildiğince değinilecektir. Bu bağlamda ülkenin nasıl bir sosyal ve siyasal krizle karşı karşıya kaldığı ilerleyen bölümlerde irdelenmeye çalışılacaktır. Bu yapılırken de güncel olarak ülkenin karşılaştığı sorunlar mercek altına tutularak, tarihsel derinliğiyle birlikte analiz edilmeye çalışılacaktır.

Uluslararası ilişkiler disiplinine hâkim olan anlayış güncel olana odaklanma olarak şekillenmektedir (Linklater, 2013: 200). Oysaki günümüzdeki ciddi sorulara dair cevapları tarihi olaylara bakmadan bulmak mümkün değildir (Abrams, 1982: 2). Tarihsel sosyoloji, modern dünyada meydana gelen olayların daha geniş bağlamda tarihi derinlikleri ile el alınmadığında anlaşılamayacağı inancından beslenen bir yaklaşımdır (Linklater, 2013: 188). Dolayısıyla uluslararası ilişkiler için tarihsel sosyoloji, kasıtlı veya kasıtsız oluşan sosyal eylemler ve yapısal güçlerin arkasında yatan etkileşimlerin karmaşasını çözmesi açısından önem kazanmaktadır (Lawson, 2007: 347). Ancak tarihsel sosyoloji bizzat bir uluslararası ilişkiler teorisi değil açıklayıcı bir teori olarak alanda giderek kullanımı artmaktadır

¹ Öğr. Gör. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, dcanyurt@gmail.com.

ayrı bir tartışma konusu olmakla birlikte, ülkede siyaset sistemin demografiye bu denli bağlı olması en sorunlu alan olarak kendini göstermektedir. Diğer yandan mültecilerin insani anlamda çektikleri sıkıntılar, ekonomik, sosyal, yapısal olarak Lübnan'a yüklenmiş sorunlar açısından ise bir ülkenin böylesi büyük bir yükü göğüslemesi zor olacağından, bu noktada uluslararası topluma görev düştüğü açıkça görülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Abrams, P. (1982). *Historical Sociology*. New York: Cornell University Press.
2. Akşam (2018). *Lübnan'da Saad Hariri Yeniden Başbakan*. (03/08/2019 tarihinde <https://www.aksam.com.tr/dunya/lubnanda-saad-hariri-yeniden-basbakan/haber-738636> adresinden ulaşılmıştır).
3. Altunışık, M. B. (2007). Dış Politika Analizi Serisi-5. *Lübnan Krizi: Nedenleri ve Sonuçları*. İstanbul: TESEV Yayınları.
4. Arı, T. (2007). *Geçmişten Günümüze Orta Doğu Siyaset Savaş Ve Diplomasi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
5. Assi, A. (2018). The Sectarian Dimension of the Syrian Civil War and Lebanese-Syrian Relations. *Middle East Institute*, 1-5.
6. Bağlıoğlu, A. (2008). Lübnan'ın Tarihi Dokusu ve Yönetim Anlayışındaki Mezhebi Etkiler. *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 13-36.
7. BBC (2012). *ABD, El Hassan Soruşturmasına Destek Olacak*. (05/10/2014 tarihinde [Http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2012/10/121022_lebanon_hassan_usa.shtml](http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2012/10/121022_lebanon_hassan_usa.shtml) adresinden ulaşılmıştır).
8. BBC (2013). *Lübnan'ın Trablusşam Kentindeki Aleviler ile Sünniler Arasındaki Çatışmalarda En Az 10 Kişi Öldü, 70 Kişi de Yaralandı*. (05/10/2014 tarihinde http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2013/05/130522_lubnan_catisma.shtml adresinden ulaşılmıştır).
9. Billingsley, A. (2013). *Mutual misery: the Syrian refugee crisis, Lebanon and Australia*. (07/10/2014 tarihinde <http://theconversation.com/mutual-misery-the-syrian-refugee-crisis-lebanon-and-australia-19304> adresinden ulaşılmıştır).
10. Blanchard, C. L. (2011). *Hezbollah: Background and Issues for Congress*. Congressional Research Service.
11. Bowen, J. (2013). *Syrian conflict's sectarian shadow over Lebanon*. (08/09/2014 tarihinde <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-22968851> adresinden ulaşılmıştır).
12. Britannica (2013). *Hezbollah*. (04/05/2014 tarihinde <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/264741/Hezbollah> adresinden ulaşılmıştır).
13. Britannica (2019). *Lebanon*. (24/07/2019 tarihinde <https://www.britannica.com/place/Lebanon/Government-and-society> adresinden ulaşılmıştır).
14. Central Intelligence Agency (2019). *The World Factbook*. (05/02/2014 tarihinde <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/le.html> adresinden ulaşılmıştır).
15. Dursunoğlu, A. (2018). 14 Soruda Lübnan Seçimleri. (31/07/2019 tarihinde http://www.ydh.com.tr/HD15632_14-soruda-lubnan-secimleri.html adresinden ulaşılmıştır).
16. Farhat, J. (2016). *The Repercussions of the Syrian Refugee Crisis on Lebanon: The Challenges of Providing Services and Creating Jobs*. Beirut: The Lebanese Center for Policy Studies.
17. FORBES (2014). *Najib Mikati*. (20/06/2014 tarihinde <http://www.forbes.com/profile/najib-mikati/> adresinden ulaşılmıştır).
18. Gaub, F. (2015). Lebanon's Civil War: Seven Lessons Forty Years On. *European Union Institute for Security Studies*, s. 1-2.
19. Hägerdal, N. (2018). Lebanon's Hostility to Syrian Refugees. *Middle East Briefs* (116), s. 1-8.
20. Harris, W. (2014). *Lebanon : A History, 600 - 2011*. Oxford: Oxford University Press.

İktisadi ve İdari Bilimler Araştırmaları

21. Hitti, P. K. (1959). *Syria: A Short History*. New York: The Macmillan Company.
22. Human Rights Watch (2019). *Lebanon Events of 2018*. (03/08/2019 tarihinde <https://www.hrw.org/world-report/2019/country-chapters/lebanon> adresinden ulaşılmıştır).
23. Hürriyet (2014). *Lübnan'da Suriye çatışması*. (05.10.2014 tarihinde <http://www.hurriyet.com.tr/dunya/26070471.asp> adresinden ulaşılmıştır).
24. Infoplease.com (2014). *Lebanon*. (01/05/2014 tarihinde <http://www.infoplease.com/encyclopedia/world/lebanon-country-asia-history.html> adresinden ulaşılmıştır).
25. Irshaid, F. (2014). *Anti-Syrian hostility in Lebanon spawns social media backlash*. (09/10/2014 tarihinde <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-26871736> adresinden ulaşılmıştır).
26. Kenar, C. (2013). Ortadoğu'nun Prova Odası Olarak Lübnan. *Ortadoğu Analiz*, 6(61), 82-83.
27. Köse, T. & ark. (2006). *Lübnan'da İstikrar Arayışları*. Ankara: SETA, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.
28. Lawson, G. (2007). Historical Sociology in International Relations: Open Society, Research. *International Politics*, 44(4), s. 343-368.
29. Levent, H. (2018). *Lübnan'ın Çıkmaz Sokağı: Suriye*. (29/07/2019 tarihinde <https://www.evrensel.net/yazi/81942/lubnanin-cikmaz-sokagi-suriye> adresinden ulaşılmıştır).
30. Lewis, B. (2015). *Ortadoğu: İki Bin Yıllık Ortadoğu Tarihi* (11. b.). (S. Y. Kölay, Çev.) Ankara: Arkadaş Yayınevi.
31. Linklater, A. (2013). Tarihsel Sosyoloji. S. B. vd. içinde, *Uluslararası İlişkiler Teorileri* (M. A. Aslan, Çev., s. 187-216). İstanbul: Küre Yayınları.
32. Manfreda, P. (2012). *Assassination of Lebanese Security Chief Wissam al-Hassan in*. (10/05/2014 tarihinde <http://middleeast.about.com/od/lebanon/a/Assassination-Of-Lebanese-Security-Chief-Wissam-Al-Hassan-In-2012.htm> adresinden ulaşılmıştır).
33. Manfreda, P. (2013). *The Impact of Syrian Uprising on Lebanon*. (05/07/2014 tarihinde <http://middleeast.about.com/od/lebanon/tp/The-Impact-Of-Syrian-Uprising-On-Lebanon.htm> adresinden ulaşılmıştır).
34. Mansfield, P. (2010). *Ortadoğu Tarihi*. (Ü. H. Yolsal, Çev.) İstanbul: Say Yayınları.
35. Mark, C. R. (2002). Lebanon: Foreign Affairs, Defense, and Trade Division. Congressional Research Service.
36. McVeigh, T. (2013). *Lebanon suffers under the strain of a refugee crisis now out of control*. (05/07/2014 tarihinde <http://www.theguardian.com/world/2013/oct/26/syria-refugees-lebanon-save-the-children> adresinden ulaşılmıştır).
37. Orhan, O. (2012). *Suriye Sorunu Bağlamında Lübnan'da Son Olaylar*. (05/11/2015 tarihinde <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=3514> adresinden ulaşılmıştır).
38. Özdemirci, A. S. (2014). *Suriye Krizi Sonrasında Lübnan'da Mülteci Sorunu*. Sakarya: ORMER Ortadoğu Araştırmaları Merkezi.
39. Özdemirci, A. S. (2016). Suriye İç Savaşı'nın Lübnan'a Etkileri (2011-2016). *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, 3(2), s. 76-105.
40. Öztürk, İ. (1993). *Dictionnaire Larousse Ansiklopedik Sözlük 4*. İstanbul: Milliyet Gazetecilik AŞ.
41. Resource (2013). *Reaching the Breaking Point: An IRC briefing note on Syrian refugees in Lebanon*. (05/10/2014 tarihinde <http://www.rescue.org/sites/default/files/resource-file/Lebanon%20Policy%20Paper,%20Final%20-%20June%202013.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
42. Reuters (2018). *Lebanon Working for Return of Thousands of Syrian Refugees: Security Official*. (29/07/2019 tarihinde <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-lebanon-refugees/lebanon-working-for-return-of-thousands-of-syrian-refugees-security-official-idUSKC-N1IW26R> adresinden ulaşılmıştır).
43. Risk, I (2018). Lübnan'da Parlamento Seçimleri: Anlaşmazlıkların Giderilmesi Ve Uzlaşmanın Devamlılığı. *Ortadoğu Analiz*, 9(84), s. 16-19.
44. Romano, J. C. (2013). *Humanitarian Crisis: Impact of Syrian Refugees in Lebanon*. (05/07/2014 tarihinde <http://www.wilsoncenter.org/event/humanitarian-crisis-impact-syrian-refugees-lebanon> adresinden ulaşılmıştır).

İktisadi ve İdari Bilimler Araştırmaları

45. Sander, O. (2013). *Siyasi Tarih: 1918-1994* (23. b.). Ankara: İmge Kitabevi.
46. Söker, Ç. (2013). *Hizbullah Terör Örgütü Analizi*. (05/04/2014 tarihinde http://www.orsam.org.tr/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/2013214_%C3%A7a%C4%9Flar-hizbullah.pdf adresinden ulaşılmıştır).
47. Sputniknews (2019). *Gönüllü geri dönüş kampanyası: Lübnandaki 820 Suriyeli sığınmacı daha ülkelerine döndü*. (03/08/2019 tarihinde <https://tr.sputniknews.com/ortadogu/201907111039642866-gonullu-geri-donus-kampanyasi-lubnandaki-820-suriyeli-siginmaci-daha-ulkelerine-dondu/> adresinden ulaşılmıştır).
48. Talha, K. (2006). *Lübnan'da İstikrar Arayışları*. Ankara: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.
49. Traboulsi, F. (2012). *A History of Modern Lebanon*. London: Pluto Press.
50. Tür, V. A. (2009). *Lübnan: Savaş, Barış, Direniş ve Türkiye ile İlişkiler*. Bursa: Dora Yayınları.
51. UNHCR (2014). *A Face in a Million: the Struggle of Syria's Refugees in Lebanon*. (10/10/2014 tarihinde <http://www.unhcr.org/pages/49e486676.html> adresinden ulaşılmıştır).
52. UNHCR (2019). *Registered Syrian Refugees*. (29/07/2019 tarihinde <https://data2.unhcr.org/en/situations/syria/location/71> adresinden ulaşılmıştır).
53. U.S. Department of The State (2014). *Lebanon*. (30/07/2019 tarihinde <https://2009-2017.state.gov/j/drl/rls/irf/2001/5615.htm> adresinden ulaşılmıştır).
54. World Population Review (2019). *Lebanon Population 2019*. (31/07/2019 tarihinde <http://worldpopulationreview.com/countries/lebanon-population/> adresinden ulaşılmıştır).